

ФАКУЛЬТЕТ

ЖУРНАЛІСТИКИ
РЕКЛАМИ
ТА ВИДАВНИЧОЇ
СПРАВИ

fj.onu.edu.ua
Одеса, Французький бульвар,
24/26

ЛІТЕРАТУРНЕ РЕДАГУВАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ

(вибірковий компонент)

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Журналістика

Курс навчання: IV очна (денна)

Кількість кредитів: 3

Мова викладання: українська

Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом

Консультації: Французький б-р, 24/26,
щотижнево за розкладом

Zoom-посилання (вказати у разі наявності постійного та незмінного посилання)

СИЛАБУС

Викладач:

д. філол. н., професор

МУСІЙ ВАЛЕНТИНА БОРИСІВНА

Контактна інформація:

v.musii@onu.edu.ua

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися через вказаний e-mail, очні зустрічі на консультаціях, Zoom-консультації та гугл-клас.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета курсу - формування у здобувачів розуміння сутності та вагомості роботи літературного редактора, опанування методики та техніки редакторського аналізу та виправлення матеріалів різних жанрів з метою їхнього удосконалення.

Завдання курсу:

1. Сформувані у здобувачів уявлення про журналістський матеріал як систему, яка складається з кількох взаємопов'язаних між собою рівнів, кожен з яких скоординований авторською інтенцією, а тому й недосконалість одного рівню вадить здійсненню авторського задуму у цілому.
2. Навчити здобувачів виявляти авторські вади та розуміти, як їх виправити для більш повного розкриття теми матеріалу
3. Надати здобувачам навички вміння оптимізувати будь який рівень (структура, стиль, риторичні засоби впливу на читача, засоби зображення, ритм тощо) журналістського матеріалу з метою покращення його сприйняття.
4. Сприяти засвоєнню стратегій для аргументованого мотивування правок до тексту не порушуючи норм етики та юридичних підвалин авторського права.

Курс складається з двох модулів:

Змістовий модуль 1. Сутність та напрями діяльності літературного редактора

Змістовий модуль 2. Види редакторської правки

Пререквізити: Публічні комунікації. Журналістський фах: Жанрологія. Журналістська етика та медіакритика. Фундаментальна підготовка з фаху.

Постреквізити: Критичне мислення та текстотворчість. Медіавплив. Медіатехнології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- норми сучасної української мови та типологію помилок;
- етапи роботи літературного редактора над рукописом;
- парадигми журналістських матеріалів з точки зору їхньої жанрової приналежності, ознаки їхнього порушення та стратегії виправлення порушень;
- психологічні та етичні засади спілкування редактора з автором (редакторський такт)

вміти:

- усувати мовне сміття;
- виправляти логічні хиби;
- працювати з фактами, які містяться у журналістському матеріалі, з метою їхньої перевірки, уточнення (перевірка назв, дат, цитат, наведених у журналістському матеріалі);
- створювати влучні заголовки з метою надання допомоги авторам в удосконаленні заголовкового комплексу їхніх матеріалів;
- надати автору поради, як зробити перший абзац максимально інформативним.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та практичних (14 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.) – для очної (денної) форми навчання

Зміст навчальної дисципліни

Тема	Результати навчання	Форми робіт
Тема 1. Сутність та основи роботи літературного редактора	Формування уявлення про місце і роль літературного редактора в редакції та видавництві, про його службові обов'язки, про види редакторської діяльності. Отримання знань про методологічні засади, норми літературного редагування, про літературне редагування як творчий процес та вид практичної діяльності. Формування розуміння сутності кожного з етапів роботи редактора над рукописом (ознайомлення, поглиблене читання, шліфування)	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації
Тема 2. Етичні та правові засади діяльності літературного редактора	Формування уявлення про межі втручання редактора в авторський текст, які не припускають перетворення редактора на цензора, про редакторський такт як принцип поваги до інтелектуальної власності автора. Отримання розуміння, як слід поводитись у ситуації конфлікту між автором та редактором, яким чином їх можна запобігти. Отримання здобувачами алгоритму конструктивної праці літературного редактора з автором.	Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації

<p>Тема 3. Види редакторської правки</p>	<p>Надання здобувачам знань про види редакторських правок (правка-вичитка, правка-скорочення, правка-обробка, правка-переробка), про шляхи та межі використання цифрового редагування та сервісів перевірки текстів. Надання інформації про чинники, які мотивують право редактора вносити правки навіть без згоди автора (порушення автором матеріалу закону, журналістських стандартів, наявність в матеріалах мови ворожнечі, розголошення автором державних таємниць, наявність фактичних помилок, невідповідність журналістського матеріалу формату), право редактора на «обмежене» втручання (некоректні стилістичні фігури, наявність оціночних суджень, які є ознакою суб'єктивізму).</p>	<p>Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації</p>
<p>Тема 4. Архітектоніка та композиція журналістського матеріалу як фокус уваги літературного редактора</p>	<p>Актуалізація знань здобувачів про обумовленість структури тексту та взаємин між його частинами видом та метою журналістського матеріалу, надання інформації про специфіку роботи літературного редактора під час редагування заголовка, ліда, основної частини та кінцівки матеріалу; про необхідність урахування мотивації поділу тексту на абзаци та запобігання тому, що 1) текст має занадто дрібну побудову, коли кожне речення оформлюється як окремий абзац; 2) автор взагалі забуває про необхідність виокремлення абзацив, що, у свою чергу, вадить сприйняттю інформації реципієнтом.</p>	<p>Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації</p>
<p>Тема 5. Жанр як фокус уваги літературного редактора.</p>	<p>Отримання здобувачами настанов на обумовленість стратегій літературного редагування тим жанром, який запропоновано автором матеріалу, про літературне редагування матеріалів інформаційних жанрів (коли перевіряються фактологічна точність та оперативність, стратегії розташування пріоритетів, стилістичні особливості подання автором інформації про події); літературне редагування аналітичних жанрів (коли на перший план висувається необхідність перевірки аргументації, ступеня обґрунтованості, а також впливовості матеріалу на читача; логічності – послідовності розташування частин тексту, а також послідовності та коректності наведення аргументів; доречності та точності використання термінології; перевірка коректності впровадження цитат, статистичних даних, посилань, доцільності вибору конкретних експертів та викладу експертних думок); літературне редагування матеріалів публіцистичних жанрів (коли редагування має бути скерованим на максимально повне збереження авторського «я» в матеріалі, запобігання появі мовленнєвих штампів, стилістичних огріхів і сприяння точності та лаконічності виявлення автором його ставлення до об'єкту його матеріалу; перевірка доцільності використання засобів художньої виразності і навпаки посилення місця та ролі риторичних засобів впливу на увагу читача у випадках, коли таких засобів бракує).</p>	<p>Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації</p>

<p>Тема 6. Стил журналістського матеріалу як фокус уваги літературного редактора</p>	<p>Формування уявлення про необхідність перевірки стану дотримання автором вимоз стилістичної відповідності тексту його темі, задуму, скерованості на відповідну аудиторію, про необхідність запобігання наявності слів, речень, які ускладнюють текст і є порожніми за змістом, а також про необхідність відповідності стилю журналістського матеріалу його жанру та його меті.</p>	<p>Обговорення проблемних питань та виконання завдань під час аудиторної роботи, виконання завдань для самостійної роботи, участь у практичних заняттях. презентації</p>
--	--	--

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Іванова О., Мойсєєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019. 232 с.
2. Посібник з верифікації. Визначний гід з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій / під ред. Крейга Сільвермана. URL: <https://share.google/7OHuI51KJdsUYx8dC>
3. Ребрій О.В. Основи теорії редагування: конспект лекцій. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2024. 104 с.
4. Яцимірська М.Г. Культура мови журналіста: навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2017. 168 с.

Додаткова

1. Литвинська С.В., Стецик Х.М. Мовні помилки в термінологічних стандартах (на прикладі ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять»). *Термінологічний вісник*. 2021. Вип.6. С.68 – 76.
2. Петренко С.І. Духовна природа слова як засобу комунікації та творення. *Актуальні проблеми медіа простору: Зб. наукових матеріалів*. Київ: Навчально-науковий інститут журналістики, 2022. С.39 – 45.
3. Подолянчук О.В. Типові лексичні помилки як негативний фактор ефективної комунікативної діяльності фахівців у сфері туризму та соціального забезпечення. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2024. С.28-31.
4. Професія редактор. URL: <https://share.google/cMm3G2i1HZbE06eSc>
5. Ріпей М.В. Порухення лексичної норми в сучасній газетній мові. *Українська мова*. 2021. Вип.1. С.91-103.
6. Ріпей М.В. Формування дисципліни слова у студентів-журналістів. *Березневий науковий дискурс*. 2024. С.12-13.
7. Створювати маленькі дива. Як працює редакція «Видавництва Старого Лева»? | ВСЛ. URL: <https://share.google/YiBEy1DIdxlrmPAtm>

15. Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/> Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України є бібліотекою відкритого доступу і передбачає безкоштовний доступ читачів до наукової інформації в інтернеті за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо.
2. <https://ouci.dntb.gov.ua/> Open Ukrainian Citation Index (OUCI) – це українська база даних наукових цитувань, призначена для пошуку публікацій (за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо) у різноманітних наукових царинах.
3. <http://chtyvo.org.ua/> Онлайн-бібліотека україномовної літератури.

ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік.

Методи поточного контролю:

Методи періодичного контролю 1: співбесіда під час аудиторних занять, оцінювання знань на практичних заняттях, оцінювання виконання здобувачами завдань СР.

Методи періодичного контролю 2: співбесіда під час аудиторних занять, оцінювання знань на практичних заняттях, оцінювання виконання здобувачами завдань СР.

Критерії оцінювання завдань, виділених на періодичний контроль:

Завдання: Обрати текст (серед дописів блогерів, обсягом 2000-3000 знаків) та скласти його дефектну картку, класифікувати помилки (лексичні, стилістичні, логічні), запропонувати шляхи його удосконалення.

Критерій 1: самостійність;

Критерій 2: креативність;

Критерій 3: критичне мислення

Критерій 4: обґрунтованість зауважень

Завдання: Проаналізувати та мотивувати авторську ідіостилістику текстів відомого публіциста (текст для аналізу – за вибором студента, але обов'язково надати посилання на цей текст).

Критерій 1: самостійність

Критерій 2: креативність;

Критерій 3: критичне мислення

Критерій 4: обґрунтованість положень

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Змістовий модуль № 1	Поточний та періодичний контроль			Сума балів
	Періодичний контроль 1	Змістовий модуль № 2	Періодичний контроль 2	
50	20	15	15	100

Види навчальної роботи	Бали за 1 заняття	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	10	5	0-50
Періодичний контроль 1: Створення дефектної картки блогерського тексту	15		0-15
Усього за змістовим модулем 1	0-65		0-65
Змістовий модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	10	2	0-20
Періодичний контроль 2: Аналіз ідіостилістики тексту відомого публіциста	15		0-15
Усього за змістовим модулем 2	0 – 35		0-35
Підсумкова сума балів	0 - 100		0-100

Самостійна робота здобувачів

Робота здобувачів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) включає в себе ознайомлення з

критичними матеріалами, підготовку презентацій, конспектування наукових статей. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичної самостійної роботи.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:Здобувачі, які навчаються в асинхронному режимі мають можливість виконувати та завантажувати завдання в гугл-клас паралельно зі здобувачами, які відвідують заняття в аудиторіях. Враховуючи те, що здобувачі можуть знаходитися в інших часових поясах – їм надається можливість завантажити виконані завдання не пізніше, ніж вечір наступного після дня проведення заняття за розкладом дня. Завдання, які здаються із запізненнями без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – (-50%) від загальної кількості балів за практичне заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності:регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування:Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись онлайн з використанням дистанційних технологій (платформи ZOOM). Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.